

DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2025-3\(62\)-36-42](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2025-3(62)-36-42)
УДК 657.1:330.341.1

Р.В. Романів, к.е.н., доц.
Західноукраїнський національний університет

Особливості відображення результатів інноваційної діяльності в різних балансових теоріях

У статті розглянуто актуальні питання трактування сутності поняття «результати інноваційної діяльності» та відображення їх в різних балансових теоріях. Визначено, що теоретична модель балансу повинна формувати основні орієнтири й критерії для визнання, оцінювання та представлення результатів інноваційної діяльності у звітності. Проведено аналіз наукових поглядів щодо необхідності розмежування понять «результативність» та «ефективність» інноваційної діяльності. Виокремлено і узагальнено три основні підходи (класичний, стратегічно орієнтований, неперіоритетний), в межах яких результат інноваційної діяльності відображається у звітності за різними формами орієнтації в розкритті інформації. Визначено основні критерії, які відрізняють поняття «результат» й «ефект» інноваційної діяльності та сформульовано власне трактування вказаних термінів. Здійснено короткий огляд основних балансових теорій та дано різні інтерпретації результатів інноваційної діяльності в межах вказаних моделей. Розроблено пропозиції щодо інтерпретації результатів інноваційної діяльності в межах основних балансових теорій, що передбачає узгодження їх економічної сутності з концептуальними положеннями статичної, динамічної, органічної, персоналістичної, юридичної моделей, а також теорії залишкових інтересів і фондової теорії. Запропонований підхід забезпечує цілісне розуміння ролі інновацій у формуванні активів, капіталу, прав власності та джерел фінансування, що сприяє більш обґрунтованому їх відображенню у системі бухгалтерського обліку.

Ключові слова: інновації; результат інноваційної діяльності; ефект інноваційної діяльності; балансові теорії.

Постановка проблеми. Результати інноваційної діяльності є складною багатовимірною категорією, що поєднують економічні, управлінські та правові аспекти. В економічному вимірі вони є чинниками створення доданої вартості, формування нових ринкових можливостей та підвищення ефективності використання ресурсів. В управлінському аспекті результат інноваційної діяльності забезпечує стратегічний розвиток суб'єктів господарювання, сприяє їхній адаптивності до динамічних змін зовнішнього середовища та зміцнює конкурентні позиції. У правовій площині він набуває статусу об'єкта інтелектуальної власності, що дозволяє формалізувати, захистити та комерціалізувати його у національному й міжнародному контексті. Таким чином результати інноваційної діяльності можна розглядати як ключовий ресурс сталого розвитку та інтеграції у глобальний економічний простір.

У загальному вигляді в науковій літературі немає одностайності щодо тотожності чи відмінності категорій «результативність» та «ефективність» інноваційної діяльності. Така методологічна невизначеність ускладнює побудову єдиних критеріїв оцінки інновацій та порівнянності даних у динаміці, що створює ризики для стратегічного планування. У сфері управління це призводить до неузгодженості рішень і можливого перекосу у пріоритетах між кількісними результатами та їх економічною віддачею. Для управлінської звітності, до якої належать баланси, складені за альтернативними підходами, така невизначеність породжує труднощі у відображенні інноваційних результатів та ефектів, знижує прозорість інформації для менеджерів і підвищує ризик маніпуляцій показниками.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні публікації підтверджують, що в літературі продовжує існувати плутанина між такими близькими, але концептуально різними економічними категоріями, як «ефективність» (досягнення цілей, економічна доцільність виконання) та «результативність» як характеристики фактичного набутого результату (кількісного чи якісного). Через нечіткість понять багато досліджень зіштовхується з проблемою вибору залежних змінних і показників результативності: чи вимірювати «успіх інновацій» через продажі нових продуктів, чи через рентабельність інвестицій в інновації, чи через досягнення екологічного і соціального ефекту. В наукових публікаціях пропонують: розділяти поняття на концептуальному рівні «результативність» як факт отриманого продукту / результату, «ефективність» як співвідношення досягнутого результату до вкладених ресурсів. Зокрема, Г.Місько зазначає, що «з позицій внутрішнього середовища виробнича діяльність може визнаватися результативною навіть у випадку, коли отриманий результат є нижчим від середньогалузевого рівня, але відповідає стратегічним чи тактичним цілям, визначеним керівництвом підприємства. Ефективність відображає, який результат отримано з одиниці витрат, чи які витрати припадають на

одиницю результату (залежно від виду показника), що характеризує результативність витрат» [1]. Дарміць Р. та Вацик Н. трактують результативність як міру досягнення поставленої мети, що підлягає оцінюванню за категоріями наявності або відсутності досягнутого результату. Натомість ефективність вони визначають як характеристику «ціни» та швидкості (оперативності) досягнення результату, яка оцінюється за величиною понесених витрат та тривалістю виконання поставленого завдання [2]. Чіков І. зазначає, що загалом у науковій літературі «виділяють два основні підходи до оцінки економічної ефективності суб'єктів господарювання: цільовий та системний. Цільовий підхід базується на досягненні конкретних цілей, встановлених підприємством, тоді як системний підхід розглядає підприємство як комплексну соціально-економічну систему, яка взаємодіє з навколишнім середовищем» [3].

Щодо результативності та ефективності інноваційної діяльності думки авторів теж розходяться. Зокрема, С.Євстаф'єв вказує, що «інновація у широкому значенні – це результат системної діяльності, спрямованої на реалізацію досягнень науково-технічного прогресу та їх удосконалень, що забезпечує підвищення ефективності та отримання конкурентних переваг» [4]. Крилов Д. теж акцентує увагу на досягненні нематеріальних результатів і зазначає, що «інноваційна діяльність дозволяє створювати конкурентні переваги, допомагає адаптуватися до мінливих умов сьогодення та збільшує прибуткові надходження» [5]. Такої ж думки дотримується О.Асланян [6], який вважає головним результатом інноваційної діяльності підвищення рейтингу конкурентоспроможності підприємства.

Інші автори вважають, що не слід інновації розглядати, як суто результат інноваційної діяльності. Зокрема, К.Дідур вказує, що наслідки такої діяльності можна умовно розподілити на три великі групи, в яких «інновації будуть розглядатись як: результат певного винаходу; процес змін характеристик чи властивостей; засіб для реалізації нових можливостей» [7]. У документі під назвою «Керівництво Фраскатті» зазначається, що «інновація – це кінцевий результат інноваційної діяльності, що знайшов втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг» [8]. Камінський Л. пропонує оцінювати інноваційну діяльність за чотирма групами показників: «показники, які характеризують установи, що займаються інноваційною діяльністю; показники результатів інноваційної діяльності; показники використання результатів інноваційної діяльності; показники ефекту від інноваційної діяльності» [9]. Бутенко Д. зазначає, що при оцінці інноваційної діяльності підприємства необхідно використовувати поняття «результативність», тому що «...воно більш повно відображає доцільність впровадження інновацій, ніж поняття «ефективність». Така характеристика, як результативність, використовується при аналізі роботи підприємства взагалі та при аналізі інноваційної діяльності зокрема» [10]. Гріщенко А. вказує, що ефективність інновацій впливає з результативності. Зокрема, він зазначає, що «інновація являє собою результат інноваційної діяльності у вигляді нового, якісного продукту, методу або ж нової технології з однієї сторони та з іншої – інновація як процес охоплює всі елементи, які забезпечують ефективність від розроблення, проектування, організації виробництва до реалізації нової продукції на ринку з урахуванням ефективного управління інноваційною діяльністю, що супроводжується досягненням ефективності (економічної, соціальної та екологічної)» [11]. Корват О. більш чіткіше формулює визначення і вказує, що «ефективність часто вимірюється співвідношенням отриманого ефекту до запланованого (цільовий підхід) або отриманого ефекту до витрачених ресурсів (витратний підхід). На стадії планування інноваційної діяльності можна застосовувати лише витратний підхід, на стадіях реалізації та завершення – обидва підходи» [12].

Огляд наукових джерел із проблематики балансових теорій [13–16] засвідчує відсутність належного опрацювання питання відображення ефективності та результативності інноваційної діяльності в їх межах. Це дозволяє стверджувати, що в науковому дискурсі існує прогалина, яка потребує подальших досліджень, зокрема у напрямі адаптації класичних, сучасних і спеціалізованих балансових концепцій до вимірювання інноваційних результатів.

Викладення основного матеріалу. Різноманітність наукових підходів і відсутність єдності у визначенні категорії «результативність інноваційної діяльності» не сприяють виробленню єдиних критеріїв її вимірювання та ускладнюють формування прозорої інформаційної бази. Це своєю чергою створює потребу в розробленні альтернативної звітності підприємства, здатної адекватно відображати не лише фінансові, а й нефінансові аспекти інноваційної діяльності, враховуючи як кількісні результати, так і довгострокові ефекти.

В результаті аналізу багатоманітності термінів і визначень, що застосовуються в законодавчих актах та науковій літературі для характеристики поняття «інноваційна діяльність», ми дійшли висновку про наявність відмінностей у поглядах авторів саме в контексті предмета нашого дослідження – результатів інноваційної діяльності. У зв'язку з цим доцільно виокремити найбільш поширені підходи до їх трактування (табл. 1).

Таблиця 1

Найбільш поширені підходи до трактування результатів інноваційної діяльності

Підхід	Трактування результату інноваційної діяльності	Характеристика	Орієнтація в розкритті інформації
<i>Класичний</i>	Інновація як новий продукт, технологія, процес, метод чи послуга, доведені до прийнятного стану	Зосередження на сутності технологічного процесу; рівень прийнятності результату не уточнюється	На створення та розкриття змісту нововведення
<i>Стратегічно орієнтований</i>	Інновація як впроваджений результат, що має практичну корисність і затребуваність	Споживаність інновації, задоволення суспільних потреб; можливий акцент на соціально-економічному ефекті (конкурентоспроможність, окупність)	На досягнення суспільної та економічної значущості
<i>Непріоритетний</i>	Результати інноваційної діяльності не є пріоритетом; увага зосереджується на процесі, ідеї	Акцент на початковій ідеї, процесах, технологіях, етапах і циклах; цільові результати відходять на другий план	На дослідження інноваційного процесу без прямої орієнтації на результати

Джерело: власна розробка автора на основі аналізу джерел [2, 4–6]

Класичний підхід. У межах цього підходу результатом інноваційної діяльності визнається, власне, інновація (нововведення), тобто певний новий товар, послуга, продукт, технологія, процес або метод, доведений за допомогою відповідних технологічних рішень до прийнятного стану. При цьому рівень прийнятності такого стану, як правило, не конкретизується. Основна увага у межах цього підходу зосереджується на розкритті сутності технологічного процесу.

Стратегічно орієнтований підхід. Згідно з цим підходом, результатом інноваційної діяльності також вважається інновація (впроваджена, реалізована, здійснена тощо). Водночас висувається ключова умова її існування – споживаність, практична корисність і затребуваність, тобто спрямованість інноваційної діяльності на задоволення суспільних потреб у їх широкому розумінні. У межах цього підходу виокремлюють також групу дослідників, які або акцентують увагу виключно на задоволенні потреб, або ж обмежуються орієнтацією на очікуваний соціально-економічний ефект (зростання конкурентоспроможності, підвищення якості продукції, окупність інвестицій, удосконалення організації праці, розв'язання соціальних та екологічних проблем тощо).

Непріоритетний підхід. Цей підхід передбачає, що окремі автори під час визначення інноваційної діяльності акцентують увагу на другорядних ознаках, таких як початкова ідея (нововведення), сам процес її реалізації, застосовувані технології, наявні цикли, етапи чи інші характеристики інноваційної діяльності. Водночас цільові результати інноваційної діяльності залишаються поза межами їхнього наукового інтересу або ж не розглядаються як пріоритетний об'єкт дослідження.

Найбільш прийнятним для нашого дослідження є стратегічно орієнтований підхід, оскільки він найповніше відображає сутність інноваційної діяльності, підкреслюючи її цільову спрямованість та очікуваний соціально-економічний ефект.

Підсумовуючи вказані дослідження, вважаємо, що *результат інноваційної діяльності* – це сукупність матеріальних і нематеріальних здобутків, що виникають у процесі здійснення науково-дослідних, дослідно-конструкторських, технологічних, організаційних, маркетингових та інших інноваційних заходів, спрямованих на створення, освоєння або удосконалення нових продуктів, процесів, послуг, бізнес-моделей чи управлінських рішень. Він може набувати як матеріалізованої форми (нові або вдосконалені товари, технологічне обладнання, виробничі процеси, об'єкти інтелектуальної власності), так і нематеріальної (знання, патенти, ліцензії, ноу-хау, організаційні та управлінські інновації, підвищення компетентностей персоналу).

Ефект інноваційної діяльності можна визначити як соціально-економічну користь або зміни, які виникають у результаті реалізації інноваційних результатів. До ефекту можна зарахувати економічну вигоду (зростання прибутку, зниження витрат, ринкова частка); підвищення конкурентоспроможності; соціальний ефект (покращення якості життя, екологічний вплив); стратегічні переваги (доступ до нових ринків, технологічне лідерство). У таблиці 2 представлено ключові відмінності вказаних понять.

Таблиця 2

Основні відмінності понять «ефективність» та «результативність» інноваційної діяльності

Критерій	Ефективність інноваційної діяльності	Результативність інноваційної діяльності
Сутність	Кінцевий вплив, вигода чи користь від упровадження інновацій	Показник ефективності процесу створення та реалізації інновацій
Характер	Якісний та кількісний результат (економічний, соціальний, екологічний)	Відносний показник, що відображає співвідношення «результати – витрати»
Що вимірюється	Наслідки інновацій для підприємства та суспільства	Ступінь досягнення поставлених цілей інноваційної діяльності
Фокус	На кінцевому результаті (що отримано)	На процесі та ефективності (як отримано і за яких ресурсів)
Приклади	Додатковий прибуток, нові робочі місця, зменшення забруднення довкілля	Висока рентабельність інновацій, окупність НДДКР, велика частка інноваційної продукції у випуску

Джерело: власна розробка автора на основі аналізу джерел [1, 2, 10, 12]

Багатоваріантність трактування категорії «результат інноваційної діяльності» ускладнює процес її відображення у звітності, особливо, якщо мова йде про складання альтернативних балансів, які відмінні від офіційно прийнятого. Важливим аспектом дослідження є визначення місця результатів інноваційної діяльності у системі різних балансових теорій. Саме вони задають логіку відображення інновацій у структурі активів і капіталу підприємства, визначаючи підхід до їх оцінки, визнання та інтерпретації у фінансовій звітності. Такий підхід дозволяє простежити трансформацію від традиційного трактування інновацій як витрат до сучасного розуміння їх як стратегічних нематеріальних активів.

З цієї позиції доцільно розглянути відображення результатів інноваційної діяльності у межах трьох рівнів балансових теорій: *класичних*, що забезпечують базове розуміння балансу; *сучасних*, які акцентують на економічній сутності активів і зобов'язань; та *спеціалізованих*, що спрямовані на облік нематеріальних і інтелектуальних складових вартості підприємства.

1. Класичні балансові теорії (кінець XIX – початок XX ст.). Це перші концепції, які намагалися пояснити сутність бухгалтерського балансу. Статична теорія представляє баланс як «моментальний знімок» майнового стану підприємства. В динамічній теорії баланс є відображенням руху капіталу та результатів діяльності. Органічна теорія пояснює підприємство як єдиний економічний організм, баланс розглядається не лише як арифметичне співвідношення активів і пасивів, а є динамічною рівновагою між елементами господарської діяльності. Головний акцент у класичних балансових теоріях робиться на філософії обліку та економічному існуванні підприємства.

2. Сучасні (або інституційні) теорії (перша половина XX ст.). З'явилися тоді, коли економіка ускладнилася, і потрібно було враховувати права, інтереси та юридичні аспекти. Персоналістична теорія балансу трактує баланс як систему прав і обов'язків конкретних осіб, а не просто як сукупність майна чи капіталу. Активи відображають права підприємства або його власників, тоді як пасиви – зобов'язання перед кредиторами та іншими суб'єктами. Таким чином, облік персоніфікує господарські відносини між людьми через майнові елементи. Юридична теорія балансу розглядає баланс як відображення правовідносин підприємства з іншими суб'єктами. Активи трактуються в контексті прав власності або вимог, а пасиви в контексті зобов'язань перед кредиторами й власниками. Вона підкреслює правову природу бухгалтерського обліку та його зв'язок із нормами законодавства.

3. Спеціалізовані (функціональні) теорії (середина XX – сучасність). Вказані теорії формувались як відповідь на практичні потреби управління, фінансування, інвестування. Теорія залишкових інтересів (equity theory) – баланс трактується як відображення «чистої вартості» бізнесу для власників. Фондова теорія (fund theory) – акцент робиться на фондах, цільових ресурсах, бюджетних і неприбуткових структурах. Спеціалізовані (функціональні) балансові теорії акцентують увагу на окремих функціях бухгалтерського балансу – аналітичній, управлінській, контрольній чи інформаційній. Вони розглядають баланс не лише як відображення стану підприємства, а як інструмент для прийняття управлінських рішень, оцінки ефективності діяльності та прогнозування розвитку.

Виходячи з особливостей кожної балансової теорії, покажемо, як відображатимуться в таких концепціях результати інноваційної діяльності (табл. 3).

Таблиця 3

Особливості відображення результатів інноваційної діяльності в різних балансових теоріях

Балансова теорія	Сутність балансу	Як відображаються результати інноваційної діяльності	На чому акцентується увага
Статична	Баланс – «моментальний знімок» майнового стану	Інновації фіксуються у вигляді нематеріальних активів або витрат на НДДКР (історична вартість)	Факт наявності активу, а не його потенційна цінність
Динамічна	Баланс – відображення руху й трансформації капіталу	Результати інновацій трактуються як інвестиції у майбутні прибутки, їх оцінка залежить від здатності генерувати дохід	Прогнозування ефективності та вплив на прибутковість
Органічна	Підприємство – єдиний економічний організм	Інноваційні продукти інтегруються у систему ресурсів і розглядаються як життєва складова розвитку підприємства	Гармонія та взаємозв'язок інновацій з усіма елементами
Персоналістична	Баланс – це система відносин власника	Інновації представляють собою претензії власника на майбутні вигоди або його зобов'язання перед інвесторами	Персоніфікація вигід від інновацій (для власника)
Юридична	Баланс як юридичний документ	Результати інноваційної діяльності відображаються як право власності (патенти, ліцензії)	Правова охорона та захищеність інновацій
Теорія залишкових інтересів	Баланс як інструмент відображення частки власників після виконання всіх зобов'язань	Інновації збільшують або зменшують залишковий інтерес власників залежно від їх успішності	Інновації як чинник зростання капіталізації бізнесу
Теорія фондів	Баланс – це відображення джерел і використання цільових фондів підприємства	Інноваційні витрати й продукти відображаються через фонди розвитку, гранти, цільові програми	Контроль цільового використання ресурсів для інновацій

Джерело: власна розробка автора на основі аналізу джерел [5, 13–16]

Узагальнюючи підходи балансових теорій, слід виокремити різні інтерпретації результатів інноваційної діяльності. У статичній теорії інновації ототожнюються з фактом наявності активу, у динамічній – з інвестиціями в майбутнє, в органічній – із «життєвою силою» підприємства. Персоналістична теорія розглядає їх як вигоди чи борги власника, юридична – як права на результати. У межах теорії залишкових інтересів інновації є чинником зростання чистої вартості, тоді як фондова теорія трактує їх як об'єкти фінансування через спеціальні фонди.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Демонстрація того, як результати інноваційної діяльності відображаються у різних балансових теоріях, має ключове значення для управління підприємством. Альтернативні підходи по-різному оцінюють інноваційні результати: від їх сприйняття як звичайних витрат до визнання як нематеріальних активів або ключових складових інтелектуального капіталу. Для менеджменту це відкриває можливість побачити багатомірність оцінки інновацій, обґрунтувати стратегічні рішення щодо інвестування у НДДКР, підвищити прозорість для стейкхолдерів і формувати ефективну систему контролю та мотивації персоналу. Коли менеджмент бачить, що в одній системі обліку інновації виглядають як «збитки», а в іншій – як інвестиції у майбутнє, це впливає на вибір управлінських стратегій: чи обмежувати витрати, чи, навпаки, збільшувати фінансування інноваційних проєктів. Різні моделі балансу дають змогу по-різному представляти результати інновацій для власників, інвесторів і партнерів. Це важливо для формування довіри та аргументації інвестиційної привабливості підприємства. Вибір моделі відображення інновацій у балансі визначає, що саме контролюється і за що винагороджується: зниження витрат (класична логіка), підвищення вартості активів (сучасна логіка), нарощення інтелектуального капіталу (спеціалізована логіка). Крім того, порівняння альтернативних балансів допомагає усвідомити довгострокову вартість інновацій і їхній внесок у конкурентоспроможність підприємства, що є фундаментальним для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на формування інтегрованої моделі відображення результатів інноваційної діяльності в межах балансових теорій. Особливої уваги потребує узгодження класичних і спеціалізованих підходів, що дозволить розкрити комплексний вплив інновацій на фінансовий стан та розвиток підприємства.

Список використаної літератури:

1. Мисько Г.А. Сутність поняття результативності та ефективності в менеджменті / Г.А. Мисько // Науковий вісник Одеського національного економічного університету : зб. наук. праць. – 2020. – № 3–4 (276–277). – С. 97–102.
2. Дармиць Р.З. Взаємозв'язок результативності та економічної ефективності в системі менеджменту підприємства / Р.З. Дармиць, Н.О. Вацик // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2010. – Вип. 20.12. – С. 153–160.
3. Чіков І.А. Теоретико-методичні аспекти наукових підходів до оцінки ефективності діяльності підприємств АПК / І.А. Чіков // Підприємництво і торгівля. – 2024. – Вип. 41. – С. 104–117. DOI: 10.32782/2522-1256-2024-41-14.
4. Євстаф'єв С. Історико-економічні аспекти генезису менеджменту інноваційної діяльності підприємств / С.Євстаф'єв // Підприємництво та інновації. – 2025. – Вип. 35. – С. 79–83. DOI: 10.32782/2415-3583/35.13.
5. Крилов Д. Інноваційна діяльність підприємства: місія, завдання та особливості організації / Д.Крилов // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2023. – № 1 (33). – С. 7–14. DOI: 10.25140/2411-5215-2023-1(33)-7-14.
6. Асланян О.І. Аналіз впливу інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємств / О.І. Асланян // Економічний простір. – 2024. – № 189. – С. 55–57.
7. Дідур К.М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства / К.М. Дідур // Інвестиції: практика та досвід. – 2022. – № 9–10. – С. 30–37.
8. Frascati Manual 2015: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development / The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities. – OECD. DOI: 10.1787/9789264239012-en.
9. Камінський Л.-Р. Методичні підходи до дослідження інноваційної діяльності підприємств / Л.-Р. Камінський // Економіка та суспільство. – 2024. – № 59. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-59-144.
10. Бутенко Д.С. Оцінка результативності інноваційної діяльності підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Д.С. Бутенко. – Харків : ХНЕУ, 2012. – 20 с.
11. Гріщенко А.В. Суть і основні поняття інноваційного розвитку підприємства: теоретичний аспект / А.В. Гріщенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2024. – № 20. – С. 181–189.
12. Корват О.В. Актуальні проблеми оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємств / О.В. Корват // Проблеми, пріоритети та перспективи сталого розвитку в XXI столітті : матеріали XVI міжнар. наук.-практ. конф., 16 травня. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. – С. 174–176.
13. Кебо В.В. Еволюція теоретичних уявлень про баланс як основу формування фінансової звітності / В.В. Кебо // Економіка АПК. – 2016. – № 9. – С. 97–102.
14. Burlacu D. The Dynamics of the Balance Sheet Theories / D.Burlacu. – 2009 [Electronic resource]. – Access mode : [https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/s0702%20\(1\).pdf](https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/s0702%20(1).pdf).
15. Huminiuc C. Balance Theories / C.Huminiuc ; George Bacovia University. – 2009 [Electronic resource]. – Access mode : [https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/S0605%20\(2\).pdf](https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/S0605%20(2).pdf).
16. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку : навч. посіб. : у 2 ч. – 2-ге вид., доп. і перероб. / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2001. – Ч. 1. – 512 с.

References:

1. Misko, H.A. (2020), «Sutnist poniattia rezultativnist ta efektyvnist v menedzhmenti», *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, zb. nauk. prats, No. 3–4 (276–277), pp. 97–102.
2. Darimits, R.Z. and Vatsyk, N.O. (2010), «Vzaiemozviazok rezultativnosti ta ekonomichnoi efektyvnosti v systemi menedzhmentu pidpriemstva», *Naukovyi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy*, Issue 20.12, pp. 153–160.
3. Chikov, I.A. (2024), «Teoretyko-metodychni aspekty naukovykh pidkhodiv do otsinky efektyvnosti diialnosti pidpriemstv APK», *Pidpriemnytstvo i torhivlia*, Issue 41, pp. 104–117, doi: 10.32782/2522-1256-2024-41-14.
4. Yevstafiev, S. (2025), «Istoryko-ekonomichni aspekty henezysu menedzhmentu innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv», *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*, Issue 35, pp. 79–83, doi: 10.32782/2415-3583/35.13.
5. Krylov, D. (2023), «Innovatsiina diialnist pidpriemstva: misiia, zavdannia ta osoblyvosti orhanizatsii», *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, No. 1 (33), pp. 7–14, doi: 10.25140/2411-5215-2023-1(33)-7-14.
6. Aslanian, O.I. (2024), «Analiz vplyvu innovatsiinoi diialnosti na konkurentospromozhnist pidpriemstv», *Ekonomichnyi prostir*, No. 189, pp. 55–57.
7. Didur, K.M. (2022), «Sutnist, klasyfikatsiia y struktura investytsiinoi ta innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva», *Investytsii: praktyka ta dosvid*, No. 9–10, pp. 30–37.
8. «Frascati Manual 2015, Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development», *The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities*, OECD, doi: 10.1787/9789264239012-en.
9. Kaminskiy, L.-R. (2024), «Metodychni pidkhody do doslidzhennia innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv», *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 59, doi: 10.32782/2524-0072/2024-59-144.
10. Butenko, D.S. (2012), «Otsinka rezultativnosti innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva», Abstract of Ph.D. dissertation, 08.00.04, KhNEU, Kharkiv, 20 p.
11. Hrishchenko, A.V. (2024), «Sut i osnovni poniattia innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva: teoretychnyi aspekt», *Investytsii: praktyka ta dosvid*, No. 20, pp. 181–189.

12. Korvat, O.V. (2024), «Aktualni problemy otsiniuvannia efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv», *Problemy, priority ta perspektyvy staloho rozvytku v XXI stolitti*, materialy XVI mizhnar. nauk.-prakt. konf., 16 travnia, Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka, Kamianets-Podilskyi, pp. 174–176.
13. Kebko, V.V. (2016), «Evoliutsiia teoretychnykh uiavlen pro balans yak osnovu formuvannia finansovoi zvitnosti», *Ekonomika APK*, No. 9, pp. 97–102.
14. Burlacu, D. (2009), «The Dynamics of the Balance Sheet Theories», [Online], available at: [https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/s0702%20\(1\).pdf](https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/s0702%20(1).pdf)
15. Huminiuc, C. (2009), «Balance Theories», George Bacovia University, [Online], available at: [https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/S0605%20\(2\).pdf](https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/S0605%20(2).pdf)
16. Butynets, F.F. (2001), *Istoriia bukhhalterskoho obliku*, navch. posib., u 2 ch., 2nd ed., dop. i pererob., Ruta, Zhytomyr, Part 1, 512 p.

Романів Ростислав Володимирович – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету.

<https://orcid.org/0000-0003-0118-2865>.

Наукові інтереси:

- інноваційна діяльність;
- облік витрат на НДДКР;
- нематеріальні активи.

Romaniv R.V.

Features of reflecting the results of innovation activity in various balance theories

The article examines the urgent issues of defining the essence of the «results of innovation activity» concept and their representation within different balance theories. It is demonstrated that the theoretical model of the balance sheet determines the priorities for the recognition, measurement, and presentation of such results. The study analyses scientific views on the necessity to differentiate between the notions of «resultativeness» and «efficiency» of innovation activity, which prevents methodological substitution when interpreting the economic essence of innovation processes. Three major approaches (classical, strategically oriented, and non-priority) are identified and summarised. Each of them reflects innovation results in reporting through different types of information orientation (financial, managerial, or strategic). The key criteria distinguishing the concepts of «result» and «effect» of innovation activity are determined, and the author's interpretation of these terms is proposed. A concise review of the main balance sheet theories is provided, along with various interpretations of innovation results within the frameworks of static, dynamic, organic, personalist, legal models, as well as the residual interest theory and fund theory. Proposals are developed for harmonising the economic nature of innovation results with the conceptual foundations of these balance models. The proposed approach ensures a coherent understanding of the role of innovation in shaping assets, capital, ownership rights, and sources of financing, thereby contributing to a more substantiated and conceptually consistent representation of innovation results within the accounting system.

Keywords: innovations; results of innovation activity; effect of innovation activity; balance sheet theories.

Стаття надійшла до редакції 23.09.2025.